

M. T. R. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. ^{Ref.}
Set. 481

✓ extra

Title: *Brahman Wala*

981

:	Brahman Writ	:	Title
:	:	:	Author
:	:	:	Editor
:	:	:	Year, Vols.
:	:	:	Publisher
981	:	:	Remarks

incomplete

वनानि विश्वा । प्रविष्टवेषेषमेतु मन्मजिरिक्षित उरुगायाय वल्ले
। यः इदं दीर्घं प्रयतं सुधस्त्रमेकौ विममेत्रि निरित्पदेभिः । यस्य त्री
पूर्णमधुना पदान् यक्षीयमाणाः । स्वधयामदति । यउत्रिधा तु पयि
वीमुतघामेकौ दाधार भुवनानि विश्वा । तदस्य प्रियमनुनिपाथोऽत्र
श्वो नरो यत्र देवयो मदेति । उरुक्रमस्य सहिबंधरित्या विज्ञोः प
दे परमे मध्य उ-सः । तावां वास्तून् युग्मसि गमध्वै यत्र गवो भूरिश्व
गाः प्रयासः । मत्राह त उरुगायस्य वल्लः परमं पदमवभाति भूरि
॥ प्रवः पोतमंधसो धियायते मुहेश्वराय विष्टवे चार्चत । यासा
नुनिपर्वताना मदाभ्यामहस्तस्त्रतुरर्वते वसाधुना । त्वेषामित्या

९ सुमरणं शिमीव तोरिं द्रविष्णुं सनपावा मुरुष्यति । यामर्त्या यप्र
 धीयमानमिच्छुशानोरस्तरसनामुरुष्यथः । ताईवर्धतिमद्यस्य
 पौं स्पनिमातरानयातिरेतसेभुजे । दधातिपुत्रोवरं परंपितुर्ना
 मत्ततीयमधिरोचनेदिवः । तत्तदिदस्यपौं स्पगणीमसीनस्य
 त्रातुरवृकस्पमीवृषः । यः पार्थिवानि त्रिभिरिद्विगामभिरुरु
 क्रमिष्टोरुगायायजावसे । द्वे इदस्यक्रमणस्वर्दशोभिरव्यायम
 योभुरण्याति । तृतीयमस्यनकिरादधर्षतिवयश्चनपतयंतः
 पतत्रिणः । चतुर्भिः साकंनवतिचुनामभिश्चक्रंनवत्तं व्यतीर
 वाविपत् । बृहच्छरीरोविमिमानुसक्कमिपुवाकुमारः प्रत्येत्या

हवं । २ भवामित्रो नशे व्योघतासुतिर्विभूतघ्नमत्तव्याडसुप्रथाः
 । अधातेविष्णोविदुषाचिदध्यः स्तोमोयज्ञश्चराध्यो हविष्यता । यः
 पूर्व्यायवेधसेनवीयसेसुमज्जानयेविष्णवेददाशति । योजातमस्य
 महतोमहिब्रवत्सेदुश्रवोभिर्युं स्पचिदभ्यसत् । तमुस्तोतारः पूर्व
 यथाविदस्तस्यगर्भंजनुषापिपतन । आस्यजानंतोनामचिद्वि
 वक्तनमहस्तेविष्णोसमुतिभंजामहे । तमस्यराजावरुणस्तमाश्वि
 नाक्रतुंसचंतमारुतस्यवेधसः । दाधारदक्षमुत्तममहर्विदंब्रजं
 चविष्णुः सरिववाडं अपोर्णते । आयोविवायसुचथायुदैव्युदो
 यः सुहृतेसुहृत्तरः । वेधाऽमजिन्वत्रिषधस्त्रिषधः । आयमृतस्यभा

जेयजमानमाभजत। तव श्रिये मरुतो मर्जयंतुरुदयत्ते जनिमुवा
 रुचित्रं। पदं यद्विष्णोरुपमं निधायितेन पासिगुह्यं नामुगेनां॥१॥
 संवाकर्मणा समिषा हि नो मोक्षविष्णु अपमस्यारिः प्रस्य। ऋषेया युद्धे
 इविणं च धत्तमरिष्टैर्नः पृथिभिः पारयंता। या विश्वा सो जनिता रा
 मतीनामिंद्रा विष्णु कलशा सो मुधाना। प्रवांगिरः शस्यमानाः प्रव
 तु प्रस्तोमा सो गीयमाना सोऽर्कैः। इंद्रा विष्णु मदपती मदनामा सो
 मेया तं इविणो दधाना। संवा मं जं लकुभिर्मतीनां संस्तोमा सः शस्य
 माना स उक्थैः। आवा मश्वा सोऽभिमातिषा ह इंद्रा विष्णु सधमा
 दो वहुतु। ऋषेया विश्वा हवनामतीनामुप ब्रह्माणि शृणु तं गिरौ

मो। इंद्रा विष्णु तत्पनया व्यंवागे मस्य मद उरु च क्रमाथो। अकृणुत
 तमंतरिक्षं वरीयो प्रयते जीवसे नोर जीमि। इंद्रा विष्णु हविषा वा
 दधाना ग्राहाना नमसारात हव्या। धत्ता सती इविणं धत्तमस्मे स
 मुद्रस्त्रः कलशाः सो मुधानः। इंद्रा विष्णु पिबतं मध्वोऽस्य सोम
 स्पदस्त्रा जुहुरं एणेथा। आवा मंधो सिमदिराण्यग्नं पुब्रह्माणि
 शृणु तं हवमे। उभा जिग्यथुर्न परा जयेथे न परा जिग्ये कतरश्च नै
 ने। इंद्रा विष्णो यदपस्य धेयां त्रेधा सहस्रं वितदैरयेथां॥४॥
 परोमा त्रयातु न्वा दधान न ते महित्वमन्वश्रुवन्ति। उभे ते विष्णु र
 जेसी पृथिव्या विष्णो देवत्वं परमस्य वित्से। न ते विष्णो जायमानो न

जातो देवमहिम्नः परमं तमाप। उदस्त भ्राना कर्म ब्रह्म तं दाधय प्राची
 ककुभं पृथिव्याः। इरावता धेनुमता हि भृतं सूर्यवसिना मनुषे दश
 स्या। व्यस्त भ्रा रोदसी विष्णु वेते दाधय पृथिवी मुमितो मयूरवैः। उ
 रं यज्ञाय चक्रयुरुल्लोकं जनयंता सूर्यमुषासमभिः। दासं स्पचिद्व
 षशिप्रस्पमाया जघ्रयुर्नरापतना ज्येषु। इंद्रा विष्णु दं हिताः शंबरस्प
 नवपुरो नवति च श्रयिषं। शतं वर्चिनः सहस्रं च साकं हयोऽप्रत्य
 सरस्प वीरान्। इयं मनीषा ब्रह्मती ब्रह्मती रुक्मातवसा वर्धयंती। रुर
 वां स्तोमं विदयेषु विष्णोऽपि चतुर्मिषो वृजने द्धिं। वर्षते विष्णु वास
 आहृल्लो मितन्मे जघ्रस्वशिपि विष्णु हव्यं। जम्बो। वर्धंति वासुदे

तयो जिरो मेयुयं पातः स्वस्तिभिः सदानः। ५ नमस्तौ दयते सानिष्प-यो
 विष्णव उरुगोयायुदाशतः। प्रयः सुत्रा चामनमाय जातरता वेतं न
 र्यमा विवासातः। त्वं विष्णोऽसुमतिं विश्वजन्मा मप्रयता मेव यावो म
 तिदाः। पचो यथानः सवितस्प भर रश्वावतः पुरुश्चंद्रस्परायः। त्रि
 देवः पृथिवी मेष एतां विचक्रमेशतर्चं समहित्वा। प्राविष्णुरस्तु तव
 सस्तवीयां त्वेषं ह्यस्य स्थ विरस्पनाम। विचक्रमे पृथिवी मेष एतां क्षे
 त्राय विष्णुर्मनुषे दशस्पनः। भ्रवा सोऽस्य कीरयो जना स उरुक्षिति
 सृजनि मा चकार। प्रतत्तेऽप्यशिपि विष्णुना मार्यः शंसामि वयुना
 निविद्वान्। तं त्वा गणामितव समतव्याः क्षयंतमस्परजसः पराके।

किमिदं विष्णोः परिचक्ष्यं भूत्प्रयद्वक्ष्ये शिपिविष्णोः अस्मि। मावर्षी
 अस्मदपगूह एतद्यदन्यरूपः समिथेव भूय। वषट्ते। वधेतुत्वा
 ॥ ६ ॥ घड्गोत्सकं विष्णुसूक्तं निरूप्यते ॥ ॥ धर्मासमंतात्रिवृतं व्याप
 तुस्तयोर्जहिंसातारिश्वाजगाम। दिवस्ययोर्दिधिषाणाः प्रवेष्टान्वि
 दुर्देवाः सहसामानमर्कः। तिस्रो देहायनिर्भतीरुपासते दीर्घश्रुतो वि
 हिजानोति वरूयः। तासां निचिक्युः कवयो निदानं परेषुयागुघेषु
 तेषु। चतुष्पदायुवतिः सूपेशाद्युतप्रतीकावयना निवस्ते। तस्यां स
 पूर्णवर्षणानिषेदतयत्र देवादधिरे भागधेयः। एकः सपूर्णः स समु
 द्रमाविवेश स इदं विश्वं भुवनं विचक्षे। तं पाकेन मनसा पश्य मतिं त

स्तमातारेऽन्वि स उरेऽन्वि मातरं। सपूर्णं विप्रः कवयो वचोभिरेकं संतं व
 हुधा कल्पयन्ति। छंदोऽसि च दधते मध्वरेषु यहाः सोमस्पमिमते द्वाद
 शः। षट्दिशोश्च चतुरः कल्पयन्तश्चंदोऽसि च दधतः प्राद्वादशः। यज्ञं
 विमाय कवयो मनीषतस्माभाभ्यां प्ररथं वर्तयति। चतुर्दशान्ये महिमा
 नोऽस्य तंधारावाचा प्रणयन्ति सप्तः। मा प्रा नंती र्यं क इह प्रवो च धेन
 पथा प्रपिबन्ते सूतस्य। सहस्रधा पंचदशान्युन्याया वद्यावाप प्यिवीता
 वदित्तत्। सहस्रधा महिमानः सहस्रया वदसु विष्ठतं तावती वा क
 । कश्चुंदसा योगमावेदधारः कोधिह्यो प्रतिवाचं पपाद। कमृत्वि
 जा मष्टमं शरमा हुहरी इंद्रस्य निचिकाय कस्वित्। भूत्या अंतं पर्य

केचरंतिरथस्पधर्षुयुक्तासोऽपस्तुः। अमस्यदायंविभजंत्येभ्योय
 दायमोभवतिहर्म्यहितः। २ पवस्वसोममंदयन्निद्रायमधमन्त
 मः। अस्त्यंदेववातयेवौजयंतोरथाश्व। तेसुतासोमदिक्षमाः
 शुक्रावायुमस्तक्षत। यावत्तन्नोऽपनिष्ठुतःपवित्रं सोमगच्छसि
 । दधत्स्तेत्रेसुवार्यौ। एषतन्नोऽपनिष्ठुतःपवित्रंमतिगाहते। रक्षोहा
 वारमव्ययं। १ यदंतियच्चदूरकेभ्योविंदतिमामिह। पवमानवि
 तंजहि। पवमानः सोऽधनःपवित्रेणविचर्षणिः। यःपोतासपुना
 तुनः। यत्तेपावित्रमर्चिष्ययेविततमंतरा। ब्रह्मतेनपुनाहिनः। यत्ते
 पवित्रमर्चिवदयेतेनपुनाहिनः। ब्रह्मसवैःपुनाहिनः। ३ भाभ्योदे

१३

१३

वसवितःपवित्रेणसवेनच। मां पुनाहिविश्वातः। २ त्रिभिर्ब्रह्मदेवसानि
 त्वर्षिष्यैःसोमधामभिः। अग्नेदक्षैःपुनाहिनः। पुनंतुमांदेवजनाःपुनं
 तुवसवोऽधिया। विश्वेदेवाःपुनातमाजातवेदःपुनाहिमा। प्रप्यायस्वप्र
 म्यंदस्वसोमविश्वेभिरंशुभिः। देवेभ्यउत्तमंहविः। उपप्रियंपनिप्रत
 युवानमाहुतीवधं। अग्नमवित्रतो नमः। अन्तायस्पपरशुर्नना
 शतमापवस्वदेवसोम। आस्वचिदेवदेवसोम। यःपावमानीरथ्ये
 तृषिभिःसंभृतंरसं। सर्वंसपूतमश्नातिस्वदितंमातरिश्वना। पाव
 मानीर्योऽध्येतृषिभिःसंभृतंरसं। तस्मैसरस्वती दुहेक्षीरंसर्पि
 र्मधूदकं। ३ ॥ यउइंदोःपवमानस्यानुधामान्यक्रमीत। तमाहुःस

प्रजा इति यस्ते सोमविधन्मनु इन्द्राये दोपरिस्त्रवा। अर्षे मंत्रकृतांस्तो
 मेः कश्यपो द्वध्वनि रः। सोमं नमस्य राजानं यो जज्ञे वा रुधां पाति रि
 शये। सप्तदिशो नाना सूर्याः सप्त होतार भुवि जः। देवाः आदित्याये
 सप्त तेभिः सोमाभिरक्षन् इन्द्रा। यत्ते राजा नष्टं हविस्ते नमो माभिर
 क्षतः। अराती वामानस्तारो नमो वनः किंचना ममुदिन्द्रा। यत्र गंगा च
 यमुने नयि त्र प्राची सुरस्वती। यत्र सोमेश्वरो देवस्तत्र मा। यत्र तस्य
 रमं पदं विष्णोर्लोकैर्महायते। देवैः स कृतकर्मभिस्तत्र मा ममृतं क
 धी शये० १४ समुद्राद्भिर्मिधुमा उदार दुपां शुना सममृतत्वमीनम्।
 घृतस्य नाम गुह्यं यदस्ति जिह्वा देवानां ममृतस्य नामिः। वयं नाम प्रब्र

वामा घृतस्यास्मिन्मन्त्रधारयामानमोभिः। उपब्रह्माष्टणवष्टस्यमानं
 चतुःशृंगो वमीक्षोर एतत्। चत्वारि शृंगा त्रयोऽस्य पादा द्वे शर्षे सप्त
 हस्ता सोऽस्य। त्रिधा बध्नो वषभो रो रवाति महो देवो मर्त्योऽपि विवे
 श। त्रिधा हितं पणिभिर्गुह्यमानं गवि देवा सो घृतमन्वविन्दन। इन्द्र
 कं सूर्यं एकं जज्ञानवेनादेकं स्वधयानिष्टतक्षः। एताः अर्षेति हृद्यास्त
 मुद्रा घृतं ब्रजं रिपुणानां वचक्षे। घृतस्य धाराः अग्निचाकशा मिहिर
 ण्ययो वेत सोमध्यः प्रासा। १ सम्यक् स्रवंति सरितो नधेना अंतर्ह दाम
 नसा पूयमानाः। एतेऽर्षेत्पूर्मयो घृतस्य मृगा इव क्षिपणो रीषमा
 णाः। सिंधोरिव प्राध्वने श्रघना सो वातप्रमियः पतयंति यक्षाः। घृत

स्पधाराः अरुषो नवाजीकाष्टाभिंदनूर्मिभिः पितृमानः । अभिप्रवतः
 समनेवयोषाः कल्याण्यः । ११ स्मयमानसौः अग्नि । घृतस्पधाराः समि
 धोनसंतताज्जषाणो हर्यति जातवेदाः । कन्याश्चवहतुमेतवाउ अंज्य
 जानाः अभिवाकशामि । यत्र सोमः स्रयते यत्र यज्ञो घृतस्पधारा
 अभितत्यवते । अभ्यर्षतस्सृष्टिगव्यमाजिमस्मास्मभद्रा इविण
 निधता । इमं यज्ञं नयत देवतानो घृतस्पधारा मधुमत्यवते । धामं
 ते विश्वं भुवनमधिष्ठितमतः समुद्रं हृद्यं । तरायुषि । अप्यामन
 के समिधेयः । आभृतस्तमश्याममधुमतंत ऊर्मि । एतानि सूक्त
 निदेवस्याभिषेके । अंत्यस्तुतं पूर्णाहुतौ पयुज्यते । ॥ अस्य वा

मस्य पुनितस्य होतुस्तस्य आतामध्यमोः अस्य श्रः । तृतीयो भ्राता घृ
 तष्टौ पृः अस्यात्रायशयं विश्यति सप्तपुत्रं । सप्तयुं जंतिरथ मेकचक्रमे
 कोः अश्वो वहति सप्तनामा । त्रिनाभिचक्रमजरमनर्वे यत्रेमा विश्वा
 भुवनाधितस्थुः । इमं रथमधि ये सप्ततस्थुः सप्तचक्रं सप्तवहंत्यश्वः
 । सप्तस्वसारोः अभिसंनवंते यत्र गवां निहिता सप्तनामा । को ददर्श प्रथ
 मं जायमानमस्य चंतं यदनस्था बिभर्ति । भूम्याः अस्मरसृगात्मा कश्चि
 त्को विद्वोः समुपगात्प्रभुमेतत् । पाकः पृथ्वा मिमनसा विजानं देवाना
 मेनानि हितायदानि । वत्से वक्ष्ये धि सप्ततंतून् चित्तं निरेकवयः प्रो
 तावाउ १ अचिकित्वांचिकितुषाश्चिदत्र कवी नृणां मि विघ्नने

नविद्वान्। विद्वस्तस्तंभषळिमारजास्यजस्यरूपेकिमपिस्विदेकं
 । इह ब्रवीतुयद्मंगवेदास्यवामस्यनिहितेपदंवेः। शीर्षःक्षीरंदुरु
 तेगावोऽस्यवर्त्रिवसानु। उदकंपदापुः। मातापितरमृतः। आवभा
 जधात्ययेमनसासंहिजग्मे। सावीभत्सुगर्भरसानिविधानम
 स्वेतइडपवाकमीकः। युक्तामातामीधरिदाक्षिणायाः। अतिष्ठुर्नो
 वजनीघंतः। अमीमेदुत्सोऽनुगामपश्यद्विश्वरूपं त्रिषुयोज
 नेषु। तिस्रोमाहस्त्रीन्यिहृन्विभ्रदेककुर्ध्वस्तस्थेनेमवाला
 पयंति। मंत्रयंतैदिवोऽसमुष्यपृष्ठेविश्वविदेवाचमविश्वमिन्वा
 ॥ २ ॥ द्वादशारंनहितजरायववर्त्तिवक्रंपरिधामतस्य। आपुत्रा

अग्रेमिथुनासोऽत्रसप्तशतानिविंशतिश्चतस्रुः। पंचपादं
 पितरंद्वादशाहृतिंदिवः। आहुः परेऽधेपुराषिणोः। अथेमेऽन्य
 उपरेविचक्षणंसप्तचक्रेषळरः। आहुःरपितं। पंचारेचक्रैपरिव
 र्तमानेतस्मिन्नातस्रुर्भुवनानिविश्वा। तस्यनाक्षस्तपतेभूरि
 भारः। सनादेवनशीर्यतेसनानिः। सनेमिचक्रमजरंविवावृतउ
 त्तानायादशयुक्तावहंति। सूर्यस्यचक्षूरजसैत्यावृततस्मिन्ना
 पिताभुवनानिविश्वा। साकंजानांसप्तथमाहुःरेकजंषळिद्यमा
 मषयोदेवजाइति। तेषामिष्टानिविहितानिधामशस्त्रात्रैरेजंते
 विकृतानिरूपशः। ३॥ स्त्रियःसतीस्तांउमेपंसः। आहुःपश्यदक्ष

ण्वात्र विवेतदंधः। कविर्यः पुत्रः स ईमात्रिकेतयस्ताविजानात्सपितु
 धितासत्। अत्रः परेण पर एनावरेण पदावत्संविभ्रती गौरुदस्था
 त्। सा कडीचीकंस्विदधे परागात्स्विस्तेन हियये अंतः। अत्रः प
 रेण पितरं यो अस्यानुवेद पर एनावरेण। कवीयमानः कइह प्रवोच
 द्वेवं मनः कुतो अधिपजात। येऽ अर्वाचस्ताऽ उपराचः आहुये पराच
 स्ताऽ उपराचः आहुः। इंद्रश्च याचक्रथुः सोमता निधुरान युक्ता रज
 सो वहति। द्वा सुपर्णा स युजा सखाया समानं वक्षं परिषस्वजाते।
 तयोरन्यः पिप्पलं स्वाद्वत्तन श्रन्तन्योऽपमिचाकशाति। ४ यत्रा
 सुपर्णा अमृतस्य भागमनिमेषं विदधाति स्वरेति। इतो विश्वस्य

१७

१७

भुवनस्य गोपाः समाधीरः पाकमत्राविवेश। यस्मिन् वक्षेम ध्वदः सुप
 र्णानि विशन्ते सुवते वाधिविश्वे। तस्येदाहुः पिप्पलं स्वाद्वये तन्नो न
 शद्यः पितरं न वेद। यज्ञाय त्रेऽधि गायत्रमाहितं त्रैशुभाद्वा त्रैशुभं नि
 रतक्षत्। यद्वा जगज्जगत्याहितं पदं यद्विद्विदुस्ते अमृतत्वमानशुः
 गायत्रेण प्रतिमिमीते अर्कमर्केण सामत्रैशुभेन वाकं। वाकेन वाकं द्वि
 पदा चतुष्पदाक्षरेण मिमते सप्तवाणीः। जगता सिंधुं दिव्यस्तभाय इ
 थंतरे सूर्यं पर्यपश्यत्। गायत्रस्य समिधस्ति स्रः आहुः स्ततो मरुप्र
 रिरिचे महिवा। ५ उपकृये सुदृष्टां धेतुमेता सुहस्तो गोधुतदो
 हदेनो। श्रेष्ठं सर्वं सविता साविषन्नो नीधो धर्मस्तदुषु प्रवोच। हिं

ण्वतीवसूयन्तीवसूनां वत्समिच्छंती मनसाभ्यागात् । दुहामश्विभ्यां प
 योऽमृद्येयं सावर्धतां महते सौ भगाय । गौरमीमेदनु वत्समिषंतं मू
 र्धानं हि दुःखं नोन्मातवाऽऽ । सूक्ताणं धर्ममभिवावशानामिमातिमा
 युं पयते पयोभिः । अयं स शिद्वेयेन गौरभीवृतामिमातिमायुं ध्वस
 नावधि श्रिता । सा चित्तिर्निर्निहिचकार मर्त्यं विद्वद्भवंती प्रतिवन्निमो
 हताऽनछयेतरगा तु जीवमेजध्रवं मध्यमापस्तमानां । जीवो मृ
 तस्य चरति स्वधा निरमर्त्यो मर्त्येनास योनिः । ६ ॐ अपश्यं गोपाम
 निपद्यमानमाचपराचपयि निश्चरंतं । सुसध्राचीः सविषूचावसा
 नः प्रावरीवर्ति भुवनेष्ठतः । यई चकार न सोऽस्य वेदय ईददर्शहि